

30 mooiste gedichten

De [30 mooiste gedichten](#) werden gekozen op basis van een enquête onder leraren met als enige vraag: 'Als u het voor het zeggen had, welke gedichten zouden uw leerlingen dan eigenlijk uit het hoofd moeten kunnen opzeggen?'

Het resultaat van die vraag noemt Remco Ekkers terecht 'onmiskenaar een kleine canon van de Nederlandse poëzie, een gestaald kader van veel geciteerde en vaak gebloemleesde gedichten.'

In chronologische volgorde geplaatst gaat het om de volgende gedichten (erachter de link waar ik de tekst van gebruikt heb HK):

1. Anoniem, Lied van Heer Halewijn
<http://www.literatuurgeschiedenis.nl/lq/middeleeuwen/tekst/lgme001.html>
2. Jan Moritoen (?), Egidiuslied <http://www.literatuurgeschiedenis.nl/lq/middeleeuwen/tekst/lgme009.html>
3. Marnix van St. Aldegonde, Wilhelmus <http://www.wilhelmus.nl/tekst.html>
4. P.C. Hooft, Sonnet (Geswinde grijsaard die op wakkre wieken staag)
<http://www.aarnout.nl/pdf/hooft.pdf>
5. Joost van den Vondel, Kinderlijk
<http://www.literatuurgeschiedenis.nl/lq/goudeneeuw/literatuurgeschiedenis/lgge015.html>
6. Hiëronymus van Alphen, De pruimenboom
http://www.dbnl.org/tekst/alph002klei01_01/alph002klei01_01_0023.php
7. Piet Paaltjens, De zelfmoordenaar <http://cf.hum.uva.nl/dsp/ljc/paaltjens/zelfmoor.html>
8. Guido Gezelle, Het schrijverke <http://cf.hum.uva.nl/dsp/ljc/gezelle/schrijv.html>
9. Willem Kloos, Ik ween om bloemen in de knop gebroken <http://cf.hum.uva.nl/dsp/ljc/kloos/ween.html>
10. Frederik van Eeden, De waterlelie <http://klassiekegedichten.net/index.php?id=64>
11. Joh. Andreas Dèr Mouw, Lang rolt, een bol van klank <http://klassiekegedichten.net/index.php?id=58>
12. Herman Gorter, Zie je ik hou van je <http://klassiekegedichten.net/archief/klas077.html>
13. J.H. Leopold, O, als ik dood zal, dood zal zijn
http://www.dbnl.org/tekst/leop004verz04_01/leop004verz04_01_0003.php
14. Willem Elsschot, Het huwelijk <http://www.let.rug.nl/vannoord/huwelijk.html>
15. J.C. Bloem, De Dapperstraat <http://cf.hum.uva.nl/dsp/ljc/bloem/dapper.html>
16. P.N. van Eyck, De tuinman en de dood <http://ace.home.xs4all.nl/Literaria/Poem-Eijck.html>
17. A. Roland Holst, Zwerversliefde <http://www.gedichten.nl/nedermap/gedichten/gedicht/31183.html>
18. M. Nijhoff, Het kind en ik <http://4umi.com/nijhoff/kind.htm>
19. Paul van Ostaijen, Marc groet 's morgens de dingen
http://www.dbnl.org/tekst/osta002verz02_01/osta002verz02_01_0155.php
20. J.J. Slauerhoff, Woninglooze
http://www.dbnl.org/tekst/slau001verz03_01/slau001verz03_01_0144.php
21. H. Marsman, Herinnering aan Holland <http://ace.home.xs4all.nl/Literaria/Poem-Marsman1.html>
22. Jan Campert, De achttien doden <http://4umi.com/campert/18doden>
23. Gerrit Achterberg, Thebe <http://www.koxkollum.nl/gedichten/thebe.htm>
24. M. Vasalis, De idioot in het bad <http://klassiekegedichten.net/archief/klas081.html>
25. Jan Hanlo, Oote <http://klassiekegedichten.net/archief/klas028.html>
26. Leo Vroman, Voor wie dit leest <http://klassiekegedichten.net/index.php?id=71>
27. Lucebert, Ik tracht op poëtische wijze
<http://www.collegenet.nl/content/literatuur/na1945/schrijvers/lucebert.htm>
28. Judith Herzberg, Een kinderspiegel <http://klassiekegedichten.net/index.php?id=78>
29. Rutger Kopland, Jonge sla <http://4umi.com/kopland/sla>
30. Neeltje Maria Min, Mijn moeder is mijn naam vergeten <http://klassiekegedichten.net/index.php?id=72>

1) Lied van heer Halewijn

13^e / 14^e eeuw

Heer Halewijn zong een liedekijn,
Al die dat hoorde wou bi hem zijn.

En dat vernam een koningskind,
Die was zoo schoon en zoo bemind.

Zi ging voor haren vader staen:
'Och vader, mag ik naer Halewijn gaen?'

'Och neen, gy dochter, neen, gy niet:
Die derwaert gaen, en keeren niet!'

Zy ging voor hare moeder staen:
'Och moeder, mag ik naer Halewijn gaen?'

'Och neen, gy dochter, neen, gy niet:
Die derwaert gaen, en keeren niet!'

Zy ging voor hare zuster staen:
'Och zuster, mag ik naer Halewijn gaen?'

'Och neen, gy zuster, neen, gy niet:
Die derwaert gaen, en keeren niet!'

Zy ging voor haren broeder staen:
'Och broeder, mag ik naer Halewijn gaen?'

't Is my al eens, waer dat gy gaet,
Als gy uw eer maer wel bewaerd
En gy uw kroon naer rechten draegt!'

Toen is zy op haer kamer gegaen
En deed haer beste kleeren aen.

Wat deed zy aen haere lyve?
Een hemdeken fynder als zyde

Wat deed zy aen? Haer schoon korslyf:
Van gouden banden stond het styf.

Wat deed zy aen? Haren rooden rok:
Van steke tot steke een gouden knop.

Wat deed zy aen? Haren keirle:
Van steke tot steke een peirle.

Wat deed zy aen haer schoon blond hair?
Een krone van goud en die woog zwaer.

Zy ging al in haer vaders stal
En koos daer 't besten ros van al.

Zy zette zich schrylings op het ros:
Al zingend en klingend reed zy doort bosch.

Als zy te midden 't bosch mogt zyn,
Daer vond zy myn heer Halewijn.

Hy bondt syn peerd aen eenen boom,
De joncvrouw was vol anxt en schroom.

'Gegroet', sei hy, 'gy schoone maegd,
Gegroet', sei hy, 'bruyen oogen claer,

Comt, zit hier neer, onbindt u hair.'

Soo menich hair dat si onbondt,
Soo menich traentjen haer ontron.

Zy reden met malkander voort
En op de weg viel menig woord.

Zy kwamen al aen een galgenveld;
Daer hing zoo menig vrouwenbeeld.

Alsdan heeft hy tot haer gezeid:
'Mits gy de schoonste maget zyt,
Zoo kiest uw dood! het is noch tyd.'

'Wel, als ik dan hier kiezen zal,
Zoo kieze ik dan het zweerd voor al.

Maer trekt eerst uit uw opperst kleed.
Want maegdenbloed dat spreidt zoo breed,
Zoot u bespreide, het ware my leed.'

Eer dat zyn kleed getogen was,
Zyn hoofd lag voor zyn voeten ras;
Zyn tong nog deze woorden sprak:

'Gaet ginder in het koren
En blaest daer op mynen horen,
Dat al myn vrienden het hooren!'

'Al in het koren en gaen ik niet,
Op uwen horen en blaes ik niet..'

'Gaet ginder onder de galge
En haelt daer een pot met zalve
En strykt dat aen myn rooden hals!'

'Al onder de galge gaen ik niet,
Uw rooden hals en strijk ik niet,
Moordenaers raed en doen ik niet.'

Zy nam het hoofd al by het haer,
En waschtet in een bronne klaer.

Zy zette haer schrylings op het ros,
Al zingend en klingend reed zy doort bosch.

En als zy was ter halver baen,
Kwam Halewyns moeder daer gegaen:
'Schoon maegd, zaegt gy myn zoon niet gaen?'

'Uw zoon heer Halewijn is gaen jagen,
G'en ziet hem weer uw levens dagen.

Uw zoon heer Halewijn is dood
Ik heb zijn hoofd in mynen schoot
Van bloed is myne voorschoot rood.'

Toen ze aen haers vaders poorte kwam,
Zy blaesde den horen als een man.

En als de vader dit vernam,
't Verheugde hem dat zy weder kwam.

Daer wierd gehouden een banket,
Het hoofd werd op de tafel gezet.

2) Egidiuslied

±1400

Egidius waer bestu bleven
Mi lanct na di gheselle mijn
Du coors die doot du liets mi tleven
Dat was gheselschap goet ende fijn
Het scen teen moeste ghestorven sijn

Nu bestu in den troon verheven
Claerre dan der zonnen scijn
Alle vruucht es di ghegheven

Egidius waer bestu bleven
Mi lanct na di gheselle mijn
Du coors die doot du liets mi tleven

Nu bidt vor mi ic moet noch sneven
Ende in de weerelt liden pijn
Verware mijn stede di beneven
Ic moet noch zinghen een liedekijn
Nochtan moet emmer ghestorven sijn

Egidius waer bestu bleven
Mi lanct na di gheselle mijn
Du coors die doot du liets mi tleven
Dat was gheselschap goet ende fijn
Het scen teen moeste ghestorven sijn

Egidius, waar ben je gebleven?
Ik mis je zo, mijn kameraad.
Jij koos de dood, liet mij het leven.
Je vriendschap was er vroeg en laat,
maar 't moest zo zijn, een van ons gaat.

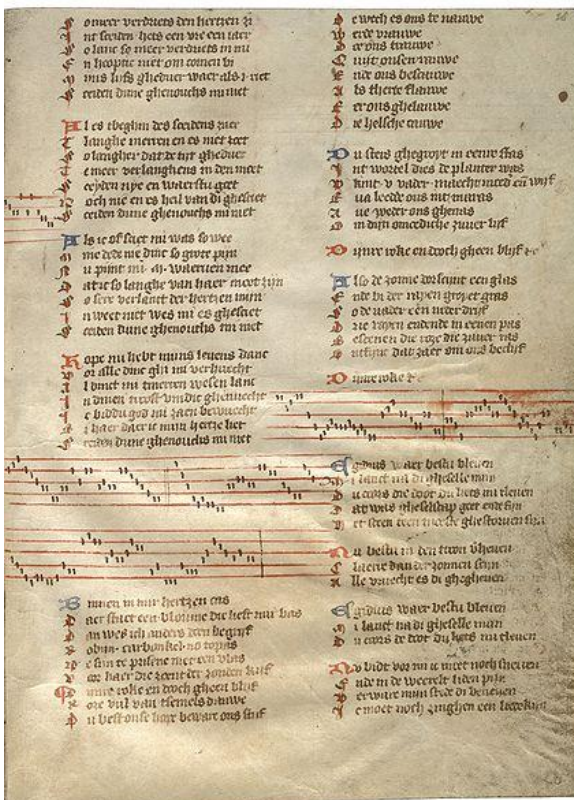
Nu ben je in 't hemelrijk verheven,
helderder dan de zonnenschijn,
alle vreugd is jou gegeven.

Egidius, waar ben je gebleven?
Ik mis je zo, mijn kameraad.
Jij koos de dood, liet mij het leven.

Bid nu voor mij, ik ben verweven
met deze wereld en zijn kwaad.
Bewaar mijn plaats naast jou nog even,
ik moet nog zingen, in de maat,
tot de dood, die elk te wachten staat.

Egidius, waar ben je gebleven?
Ik mis je zo, mijn kameraad.
Jij koos de dood, liet mij het leven.
Je vriendschap was er vroeg en laat,
maar 't moest zo zijn, een van ons gaat.
(vertaling Willem Wilmink)

<http://www.literatuurgeschiedenis.nl/lg/middeleeuwen/tekst/lgme009.html>

3) Wilhelmus

Marnix van Sint Aldegonde
(1540-1598)

1 Wilhelmus van Nassouwe
ben ik, van Duitsen bloed,
den vaderland getrouwe
blijf ik tot in den dood.
Een Prinse van Oranje
ben ik, vrij onverveerd,
den Koning van Hispanje
heb ik altijd geëerd.

2 In Godes vrees te leven
heb ik altijd betracht,
daarom ben ik verdreven,
om land, om luid gebracht.
Maar God zal mij regeren
als een goed instrument,
dat ik zal wederkeren
in mijnen regiment.

3 Lijdt u, mijn onderzaten
die oprecht zijt van aard,
God zal u niet verlaten,
al zijt gij nu bezwaard.
Die vroom begeert te leven,
bidt God nacht ende dag,
dat Hij mij kracht zal geven,
dat ik u helpen mag.

4 Lijf en goed al te samen
heb ik u niet verschoond,
mijn broeders hoog van namen
hebben 't u ook verdoond:
Graaf Adolf is gebleven
in Friesland in den slag,
zijn ziel in 't eeuwig leven
verwacht den jongsten dag.

6 Edel en hooggeboren,
van keizerlijken stam,
een vorst des rijks verkoren,
als een vroom christenman,
voor Godes woord geprezen,
heb ik, vrij onversaagd,
als een held zonder vreden
mijn edel bloed gewaagd.

6 Mijn schild ende betrouwen
zijt Gij, o God mijn Heer,
op U zo wil ik bouwen,
Verlaat mij nimmermeer.
Dat ik doch vroom mag blijven,
uw dienaar t'aller stond,
de tirannie verdrijven
die mij mijn hart doorwondt.

7 Van al die mij bezwaren
en mijn vervolgers zijn,
mijn God, wil doch bewaren
den trouwen dienaar dijn,
dat zij mij niet verassen
in hunnen bozen moed,
hun handen niet en wassen
in mijn onschuldig bloed.

8 Als David moeste vluchten
voor Sauel den tiran,
zo heb ik moeten zuchten
als menig edelman.
Maar God heeft hem verheven,
verlost uit alder nood,
een koninkrijk gegeven
in Israël zeer groot.

9 Na 't zuur zal ik ontvangen
van God mijn Heer dat zoet,
daarna zo doet verlangen
mijn vorstelijk gemoed:
dat is, dat ik mag sterven
met eren in dat veld,
een eeuwig rijk verwerven
als een getrouwen held.

10 Niet doet mij meer erbarmen
in mijnen wederspoed
dan dat men ziet verarmen
des Konings landen goed.
Dat u de Spanjaards krenken,
o edel Neerland zoet,
als ik daaraan gedenke,
mijn edel hart dat bloedt.

11 Als een prins opgezeten
met mijner heires-kracht,
van den tiran vermeten
heb ik den slag verwacht,
die, bij Maastricht begraven,
bevreesde mijn geweld;
mijn ruiters zag men draven
zeer moedig door dat veld.

12 Zo het den wil des Heren
op dien tijd had geweest,
had ik geern willen keren
van u dit zwaar tempeest.
Maar de Heer van hierboven,
die alle ding regeert,
die men altijd moet loven,
en heeft het niet begeerd.

13 Zeer christlijk was gedreven
mijn prinselijk gemoed,
standvastig is gebleven
mijn hart in tegenspoed.
Den Heer heb ik gebeden
uit mijnes harten grond,
dat Hij mijn zaak wil redden,
mijn onschuld maken kond.

14 Oorlof, mijn arme schapen
die zijt in groten nood,
uw herder zal niet slapen,
al zijt gij nu verstrooid.
Tot God wilt u begeven,
zijn heilzaam woord neemt aan,
als vrome christen leven,-
't zal hier haast zijn gedaan.

15 Voor God wil ik belijden
en zijner groten macht,
dat ik tot genen tijden
den Koning heb veracht,
dan dat ik God den Heere,
der hoogsten Majesteit,
heb moeten obediëren
in der gerechtigheid.

4) Sonnet

P.C. Hooft (1581-1647)

Aan Christina van Erp 1610

Gezwinde grijsaard die op wakkre wieken staag
De dunne lucht doorsnijdt, en zonder zeil te strijcken
Altijd vaart voor de wind, en ieder na laat kijken,
Doodsvijand van de rust, die woelt bij nacht, bij daag,

Onachterhaalbre Tijd, wiens hete honger graag
Verslokt, verslindt, verteert al wat er sterk mag lijken
En keert en wendt en stort Staten en Koninkrijcken;
Voor iedereen te snel, hoe valt gij mij zo traag?

Mijn lief, sinds ik u mis, verdrijf ik met mishagen
De schoorvoetige Tijd, en tob de lange dagen
Met arbeid avondwaerts; uw afzijn valt te bang.

En mijn verlangen kan de Tijdgod niet bewegen.
Maer 't schijnt verlangen d'r z'n naam af heeft
gekregen
Dat ik de Tijd die ik verkorten wil, verlang.

Geswinde grijsaert die op wakkre wiecken staech,
De dunne lucht doorsnijt, en sonder seil te strijcken,
Altijdt vaert voor de windt, en ijder nae laet kijcken,
Doodtvyandt van de rust, die woelt bij nacht bij daech;

Onachterhaelbre Tijdt, wiens heten honger graech
Verslockt, verslint, verteert al watter sterck mach
lijcken
En keert, en wendt, en stort Staeten en
Coninckrijcken;
Voor ijder een te snel, hoe valtdij mij soo traech?

Mijn lief sint ick u mis, verdrijve' jck met mishae ghen
De schoorvoetighe Tijdt, en tob de lange daeghen
Met arbeit avontwaerts; uw afzijn valt te bang.

En mijn verlangen can den Tijdtgod niet bewegen.
Maer 't schijnt verlangen daer sijn naem af heeft
gegreghen,
Dat jck den Tijdt, die jck vercorten wil, verlang.

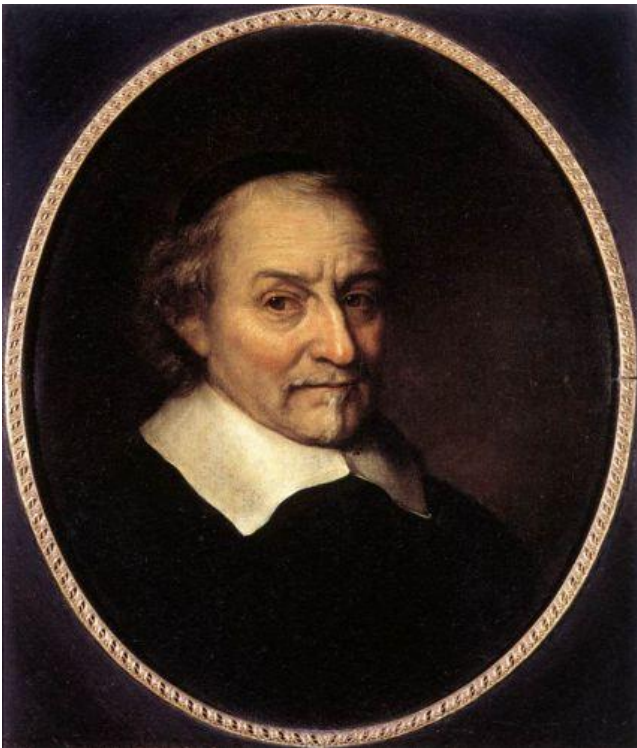
5) Kinder-lyck

Joost van den Vondel- (1587-1679)

Constantijnt je, 't zaligh kijntje
Cherubijnt je, van om hoogh,
D'ydelheden, hier beneden,
Vitlacht met een lodderoogh.
Moeder, zeit hy, waarom schreit ghy?
Waarom greit ghy, op mijn lijck?
Boven leef ick, boven zweef ick,
Engeltje van 't hemelrijck:
En ick blinck' er, en ick drincker
't Geen de schincker alles goets
Schenckt de zielen, die daar krielen,
Dertel van veel overvloets.
Leer dan reizen met gepeizen
Naar pallaizen, uit het slick
Dezer werrelt, die zoo dwerrelt.
Eeuwigh gaat voor oogenblick.

Kinder-lijk

Constantijntje, 't zalig kijntje,
cherubijntje, van omhoog,
de ijdelheden, hier beneden,
uitlucht met een lodderoog.
Moeder, zeit hij, waarom schreit gij?
waarom greit gij op mijn lijk?
Boven leef ik, boven zweef ik,
engeltje van 't hemelrijk.
En ik blink er, en ik drink er,
't geen de schinker alles goeds
schenkt de zielen, die daar krielen,
dartel van veel overvloeds.
Leer dan reizen met gepeizen
naar paleizen, uit het slik
dezer werrelt, die zo dwerrelt.
Eeuwigh gaat voor oogenblik.

6) De pruimeboom

Hiëronymus van Alphen (1746-1803)

De pruimeboom
Eene vertelling

Jantje zag eens pruimen hangen,
o! als eieren zo groot.
't Scheen, dat Jantje wou gaan plukken,
schoon zijn vader 't hem verbood.
Hier is, zei hij, noch mijn vader,
noch de tuinman, die het ziet:
Aan een boom, zo vol geladen,
mist men vijf zes pruimen niet.
Maar ik wil gehoorzaam wezen,
en niet plukken: ik loop heen.
Zou ik, om een hand vol pruimen,
ongehoorzaam wezen? Neen.
Voord ging Jantje: maar zijn vader,
die hem stil beluisterd had,
Kwam hem in het loopen tegen
voor aan op het middelpad.
Kom mijn Jantje, zei de vader,
kom mijn kleine hartedief!
Nu zal ik u pruimen plukken;
nu heeft vader Jantje lief.
Daar op ging Papa aan 't schudden,
Jantje raapte schielijk op;
Jantje kreeg zijn hoed vol pruimen,
en liep heen op een galop.

DE PRUIMEBOOM.

A. B. inv.

J. A. del.

H. v. d. Hoff.

Jantje kreeg zijn hoed vol pruimen,

7) De zelfmoordenaar

Piet Paaltjens (1835 – 1894)

In het diepst van het woud
- 't Was al herfst en erg koud -
Liep een heer in zijn eentje te dwalen.
Och, zijn oog zag zoo dof!
En zijn goed zat zoo slof!
En hij tandknerste, als was hij aan 't malen.

"Harriot!" dus riep hij verwoed,
"k Heb een adder gebroed,
Neen, erger, een draak aan mijn borst hier!"
En hij sloeg op zijn jas,
En hij trapte in een plas;
't Spattend slik had zijn boordjes bemorst schier.

En meteen zocht zijn blik
Naar een eiketak, dik
Genoeg om zijn lichaam te torschen.
Daarna haalde hij een strop
Uit zijn zak, hing zich op,
En toen kon hij zich niet meer bemorsen.

Het werd stil in het woud
En wel tienmaal zo koud,
Want de wintertijd kwam. En intusschen
Hing maar steeds aan zijn tak,
Op zijn doode gemak,
Die mijnheer, tot verbazing der musschen.

En de winter vlood heen,
Want de lente verscheen,
Om opnieuw voor den zomer te wijken.
Toen dan zwierf - 't was erg warm -
Er een paar arm in arm
Door het woud. Maar wat stond dát te kijken!

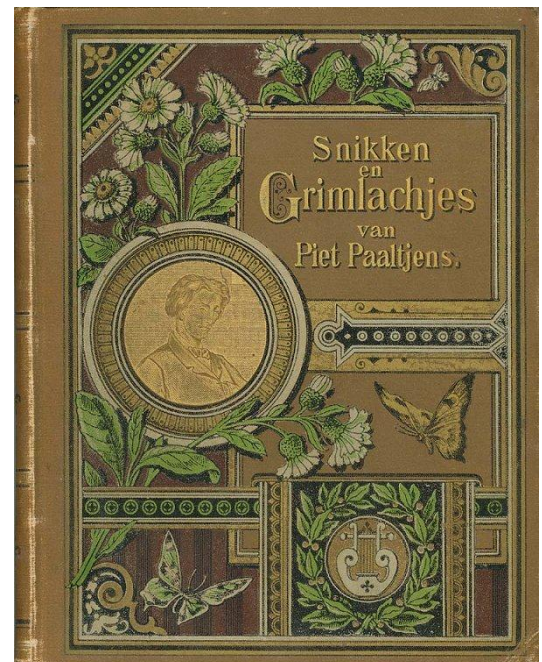
Want, terwijl het, zoo zacht
Koozend, voortliep en dacht:
Hier onder deez' eik is 't goed vrijen,
Kwam een laars van den man,
Die daar boven hing, van
Zijn reeds lang verteerd linkerbeen glijen.

"Al mijn leven! van waar
Komt die laars?" riep het paar,
En werktuigelijk keek het naar boven.
En daar zag het met schrik
Dien mijnheer, eens zo dik
En nu tot een geraamte afgekloven.

Op zijn grijzende kop
Stond zijn hoed nog rechtop,
Maar de rand was er af. Al zijn linnen
Was gerafeld en grauw.
Door een gat in zijn mouw
Blikten mieren en wurmen en spinnen.

Zijn horloge stond stil,
En één glas van zijn bril
Was kapot en het ander beslagen.
Op den rand van een zak
Van zijn vest zat een slak,
Een erg slijmrige slak, stil te knagen.

In een wip was de lust
Om te vrijen gebluscht
Bij het paar. Zelfs geen woord dorst het te spreken.
't Zag van schrik zóó spierwit
Als een laken, wen dit
Reeds een dag op het gras ligt te bleeken.

8) Het schrijverke

Guido Gezelle (1830-1899)

HET SCHRIJVERKE

(Gyrinus Natans)

O Krinklende winklende waterding
met 't zwarte kabotseken aan,
wat zien ik toch geren uw kopke flink
al schrijven op 't waterke gaan!
Gij leeft en gij roert en gij loopt zo snel,
al zie 'k u noch arrem noch been;
gij wendt en gij weet uwen weg zo wel,
al zie 'k u geen ooge, geen één.
Wat waart, of wat zijt, of wat zult gij zijn?
Verklaar het en zeg het mij, toe!
Wat zijt gij toch, blinkende knopke fijn,
dat nimmer van schrijven zijt moe?
Gij loopt over 't spegelend water klaar,
en 't water niet meer en verroert
dan of het een gladdige windtje waar,
dat stille over 't waterke voert.
o Schrijverkes, schrijverkes, zegt mij dan, -
met twintigen zijt gij en meer,
en is er geen een die 't mij zeggen kan: -
Wat schrijft en wat schrijft gij zo zeer?
Gij schrijft, en 't en staat in het water niet,
gij schrijft, en 't is uit en 't is weg;
geen christen en weet er wat dat bediedt:
och, schrijverke, zeg het mij, zeg!
Zijn 't visselkes daar ge van schrijven moet?
Zijn 't kruidekes daar ge van schrijft?
Zijn 't keikes of bladtjes of blomkes zoet,
of 't water, waarop dat ge drijft?
Zijn 't vogelkes, kwietlende klachtgepiep,
of is 'et het blauwe gewelf,
dat onder en boven u blinkt, zoo diep,
of is het u, schrijverken zelf?
En t krinklende winklende waterding,
met 't zwarte kapoteken aan,
het stelde en het rechtte zijne oorkes flink,
en 't bleef daar een stondeke staan:
"Wij schrijven," zoo sprak het, "al krinklen af
het gene onze Meester, weleer,
ons makend en leerend, te schrijven gaf,
één lesse, niet min nochte meer;
wij schrijven, en kunt gij die lesse toch
niet lezen, en zijt gij zo bot?
Wij schrijven, herschrijven en schrijven nog,
den heiligen Name van God!"

9) Ik ween om bloemen in de knop gebroken

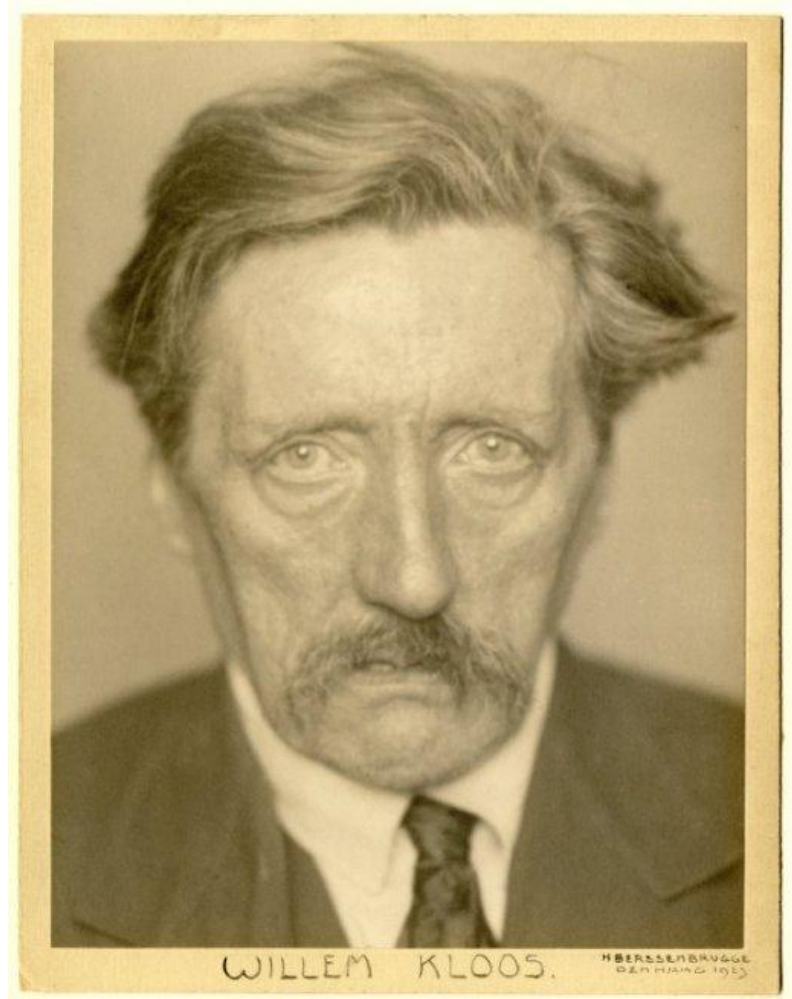
Willem Kloos (1859 - 1938)

Ik ween om bloemen in de knop gebroken
En vóór den uchtend van haar bloei vergaan,
Ik ween om liefde die niet is ontloken,
En om mijn harte dat niet werd verstaan.

Gij kwaamt, en 'k wist -- gij zijt weer heengegaan...
Ik heb het nauw gezien, geen woord gesproken:
Ik zat weer roerloos nà die korten waan
In de eeuwge schaduw van mijn smart gedoken:

Zo als een vogel in den stillen nacht
Op éés ontwaakt, omdat de hemel gloeit,
En denkt, 't is dag, en heft het kopje en fluit,

Maar eer 't zijn vaakrige oogjes gans ontsluit,
Is het weer donker, en slechts droevig vloeit
Door 't sluimerend geblaarte een zwakke klacht.

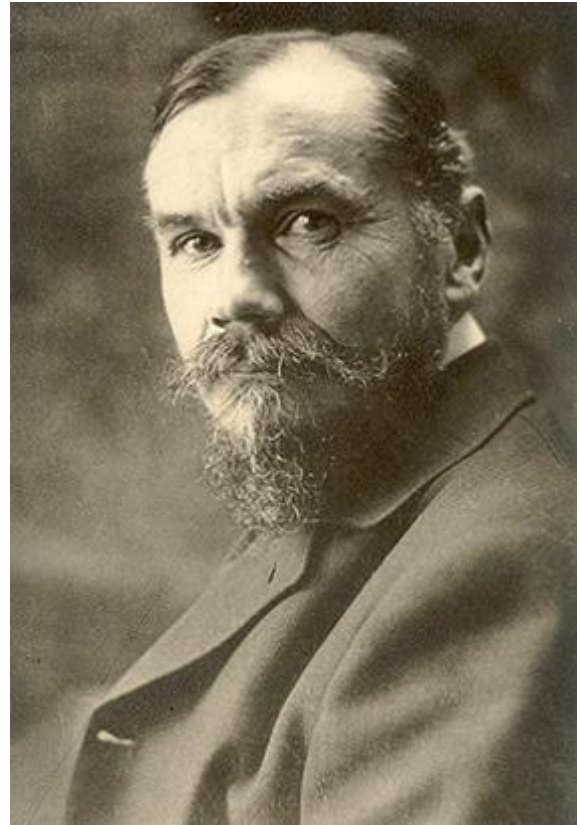
10) De Waterlelie

Frederik van Eeden (1860-1932)

Ik heb de witte water-lelie lief,
daar die zo blank is en zo stil haar kroon
uitplooit in 't licht.

Rijzend uit donker-koele vijvergrond,
heeft zij het licht gevonden en ontsloot
toen blij het gouden hart.

Nu rust zij peinzend op het watervlak
en wenst niet meer...

11) Lang rolt, een bol van klank

Johan Andreas dèr Mouw (1863-1919)

Lang rolt, een bol van klank, de knal van 't schot,
bonzend van wand tot wand, 't gebergte rond:
het dier, door 't vals onzichtbare gewond,
kruipt, om de rand, in scheef verlichte grot;

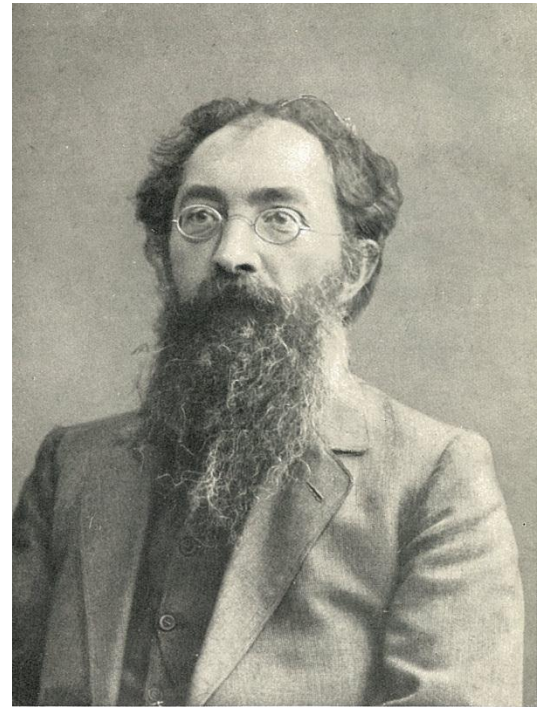
en pijnlijk trekt hij met verbrijzeld bot,
hinkend, een smal rood streepje over de grond;
diep, ver van 't bos, waar hij zijn voedsel vond,
daar gaat hij dood in 't donker; en verrot

Hem, die vol toekomst zwerft door wildernis
van jong gevoel, treft soms, die zeker is
van 't goed gemikte woord, in tere plek:

voor 't ongeluk, dat in zijn leven viel,
vlucht hij naar 't ondergrondse van zijn ziel,
en kan niet meer naar boven; en wordt gek.

Uit: Volledig dichtwerk (1986)

Uitgever: G.A. van Oorschot, Amsterdam

12) Zie je ik hou van je
Herman Gorter (1864-1927)

Zie je ik hou van je,
ik vin je zo lief en zo licht -
je ogen zijn zo vol licht,
ik hou van je, ik hou van je.

En je neus en je mond en je haar
en je ogen en je hals waar
je kraagje zit en je oor
met je haar er voor.

Zie je ik wou zo graag zijn
jou, maar het kan niet zijn,
het licht is om je, je bent
nu toch wat je eenmaal bent.

O ja, ik hou van je,
ik hou zo vrees'lijk van je,
ik wou het helemaal zeggen -
Maar ik kan het toch niet zeggen.

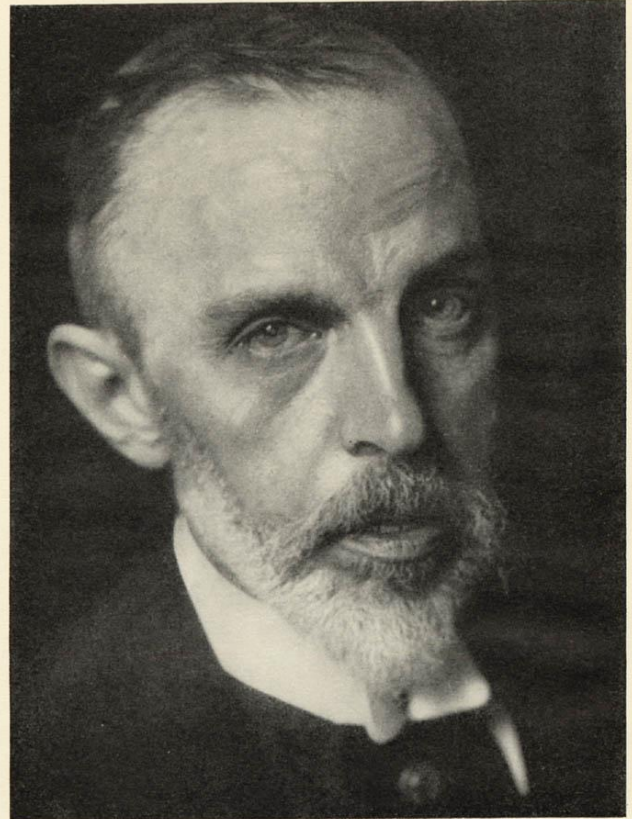

Uit: Verzen, W. Versluys, Amsterdam 1890; 4e dr. 1916

13) O, als ik dood zal, dood zal zijn
J.H. Leopold (1865 – 1925)

O, als ik dood zal, dood zal zijn
kom dan en fluister, fluister iets liefs
mijn bleeke oogen zal ik opslaan
en ik zal niet verwonderd zijn.

En ik zal niet verwonderd zijn;
in deze liefde zal de dood
alleen een slapen, slapen gerust
een wachten op u, een wachten zijn.

J. H. Leopold

14) Het Huwelijk

Willem Elsschot 1910

Toen hij bespeurde hoe de nevel van de tijd
in d'ogen van zijn vrouw de vonken uit kwam doven,
haar wangen had verweerd, haar voorhoofd had doorkloven
toen wendde hij zich af en vrat zich op van spijt.

Hij vloekte en ging te keer en trok zich bij de baard
en mat haar met de blik, maar kon niet meer begeren,
hij zag de grootse zonde in duivelsplicht verkeren
en hoe zij tot hem opkeek als een stervend paard.

Maar sterven deed zij niet, al zoog zijn helse mond
het merg uit haar gebeente, dat haar toch bleef dragen.
Zij dorst niet spreken meer, niet vragen of niet klagen,
en rilde waar zij stond, maar leefde en bleef gezond.

Hij dacht: ik sla haar dood en steek het huis in brand.
Ik moet de schimmel van mijn stramme voeten wassen
en rennen door het vuur en door het water plassen
tot bij een ander lief in enig ander land.

Maar doodslaan deed hij niet, want tussen droom en daad
staan wetten in de weg en praktische bezwaren,
en ook weemoedigheid, die niemand kan verklaren,
en die des avonds komt, wanneer men slapen gaat.

Zo gingen jaren heen. De kindren werden groot
en zagen dat de man die zij hun vader heetten,
bewegingsloos en zwijgend bij het vuur gezeten,
een godvergeten en vervaarlijke aanblik bood.

15) De Dapperstraat

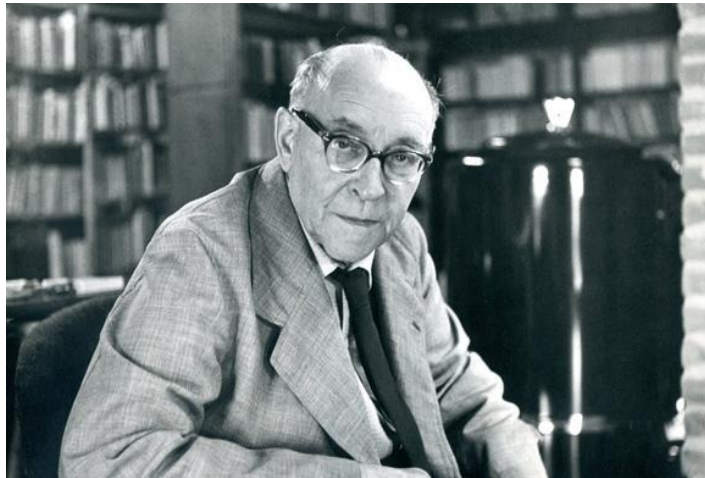
J. C. Bloem (1887-1966)

Natuur is voor tevredenen of legen.
En dan: wat is natuur nog in dit land?
Een stukje bos, ter grootte van een krant,
Een heuvel met wat villaatjes ertegen.

Geef mij de grauwe, stedelijke wegen,
De' in kaden vastgeklonken waterkant,
De wolken, nooit zo schoon dan als ze, omrand
Door zolderramen, langs de lucht bewegen.

Alles is veel voor wie niet veel verwacht.
Het leven houdt zijn wonderen verborgen
Tot het ze, opeens, toont in hun hogen staat.

Dit heb ik bij mijzelf overdacht,
Verreghend, op een miezerigen morgen,
Domweg gelukkig, in de Dapperstraat.

16) De tuinman en de dood

P.N. van Eyck (1887-1954)

Een Perzisch Edelman:

Van morgen ijlt mijn tuinman, wit van schrik,
Mijn woning in: "Heer, Heer, één ogenblik!

Ginds, in de rooshof, snoeide ik loot na loot,
Toen keek ik achter mij. Daar stond de Dood.

Ik schrok, en haastte mij langs de andere kant,
Maar zag nog juist de dreiging van zijn hand.

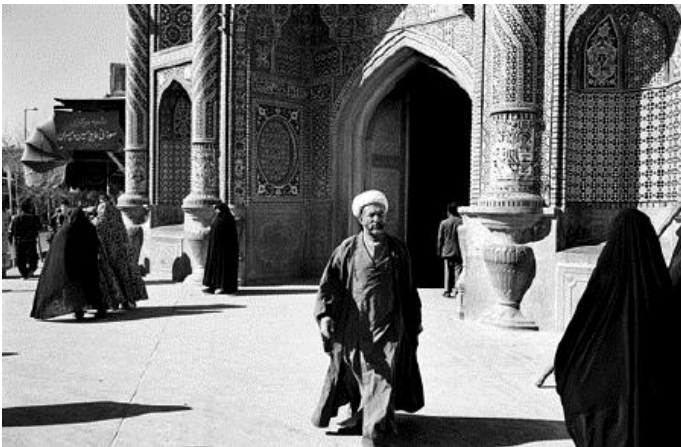
Meester, uw paard, en laat mij spoorlags gaan,
Voor de avond nog bereik ik Ispahaan!" -

Van middag (lang reeds was hij heengespoed)
Heb ik in 't cederpark de Dood ontmoet.

"Waarom," zo vraag ik, want hij wacht en zwijgt,
"Hebt gij van morgen vroeg mijn knecht gedreigd?"

Glimlachend antwoordt hij: "Geen dreiging was 't,
Waarvoor uw tuinman vlood. Ik was verrast,

Toen 'k 's morgens hier nog stil aan 't werk zag staan,
Die 'k 's avonds halen moest in Ispahaan."

17) Zwerversliefde

A. Roland Holst (1888-1976)

Laten wij zacht zijn voor elkander, kind -
want, o de maatloze verlatenheden,
die over onze moegezworven leden
onder de sterren waaie' in de oude wind.

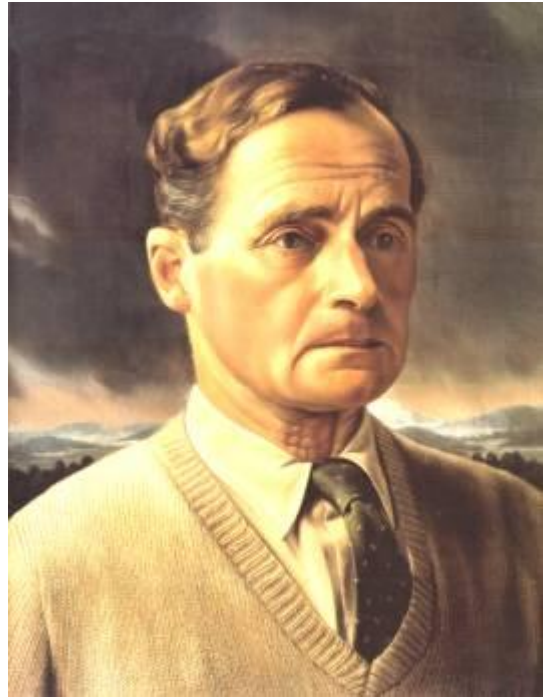
O, laten wij maar zacht zijn, en maar niet
het trotse hoge woord van liefde spreken,
want hoeveel harten moesten daarom breken
onder de wind in hulpeloos verdriet.

Wij zijn maar als de blaren in de wind
ritselend langs de zoom van oude wouden,
en alles is onzeker, en hoe zouden
wij weten wat alleen de wind weet, kind -

En laten wij omdat wij eenzaam zijn
nu onze hoofden bij elkander neigen,
en wijl wij same' in 't oude waaien zwijgen
binnen een laatste droom gemeenzaam zijn.

Veel liefde ging verloren in de wind,
en wat de wind wil zullen wij nooit weten;
en daarom - voor we elkander weer vergeten -
laten wij zacht zijn voor elkander, kind.

uit Verzamelde Gedichten (1948)

18) Het kind en ik

Martinus Nijhoff (1894-1953)

Ik zou een dag uit vissen,
ik voelde mij moedeloos.
Ik maakte tussen de lissen
met de hand een wak in het kroos.

Er steeg licht op van beneden
uit de zwarte spiegelgrond.
Ik zag een tuin onbetreden
en een kind dat daar stond.

Het stond aan zijn schrijftafel
te schrijven op een lei.
Het woord onder de griffel
herkende ik, was van mij.

Maar toen heeft het geschreven,
zonder haast en zonder schroom,
al wat ik van mijn leven
nog ooit te schrijven droom.

En telkens als ik even
knikte dat ik het wist,
liet hij het water beven
en het werd uitgewist.

Uit: Nieuwe Gedichten, 1934

20) Woninglooze

J. Slauerhoff (1898-1936)

Alleen in mijn gedichten kan ik wonen,
Nooit vond ik ergens anders onderdak;
Voor de' eigen haard gevoelde ik nooit een zwak,
Een tent werd door den stormwind meegenomen.

Alleen in mijn gedichten kan ik wonen.
Zoolang ik weet dat ik in wildernis,
In steppen, stad en woud dat onderkomen
Kan vinden, deert mij geen bekommernis.

Het zal lang duren, maar de tijd zal komen
Dat voor den nacht mij de oude kracht ontbreekt
En tevergeefs om zachte woorden smeekt,
Waarmee 'k weleer kon bouwen, en de aarde
Mij bergen moet en ik mij neerbuig naar de
Plek waar mijn graf in 't donker openbreekt.

21) Herinnering aan Holland

Hendrik Marsman

Denkend aan Holland
zie ik breede rivieren
traag door oneindig
laagland gaan,
rijen ondenkbaar
ijle populieren
als hoge pluimen
aan den einder staan;
en in de geweldige
ruimte verzonken
de boerderijen
verspreid door het land,
boomgroepen, dorpen,
geknotte torens,
kerken en olmen
in een grootsch verband.
de lucht hangt er laag
en de zon wordt er langzaam
in grijze veelkleurige
dampen gesmoord,
en in alle gewesten
wordt de stem van het water
met zijn eeuwige rampen
gevreesd en gehoord.

22) De achttien dooden

Jan Campert (1902-1943)

Een cel is maar twee meter lang
En nauw twee meter breed,
Wel kleiner nog is het stuk grond
Dat ik nu nog niet weet,
Maar waar ik naamloos rusten zal,
Mijn makkers bovendien,
Wij waren achttien in getal,
Geen zal de avond zien.

O lieflijkheid van lucht en land
Van Hollands vrije kust,
Eens door de vijand overmand
Vond ik geen uur meer rust.
Wat kan een man, oprecht en trouw,
Nog doen in zulk een tijd?
Hij kust zijn vrouw, hij kust zijn kind
En strijdt de ijden strijd.

Ik wist de taak, die ik begon,
Een taak van moeiten zwaar,
Maar 't hart, dat het niet laten kon,
Schuwte nimmer het gevaar.
Het weet hoe eenmaal in dit land
De vrijheid werd geëerd,
Voordat een vloek'bre schennershand
Het anders heeft begeerd.

Voordat, die eden breekt en bralt
Het misselijk stuk bestond,
En Hollands landen binnenvalt
En brandschat zijne grond;
Voordat, die aanspraak maakt op eer
En zulk Germaans gerief,
Ons volk dwong onder zijn beheer
En plundert als een dief.

De Rattenvanger van Berlijn
Pijpt nu zijn melodie;
Zowaar als ik straks dood zal zijn,
De liefste niet meer zie
En niet meer breken zal het brood
Noch slapen mag met haar,
Verwerpt al wat hij biedt of bood,
Die sluwe vogelaar!

Gedenkt, die deze woorden leest
Mijn makkers in de nood,
En die hun nastaan 't allermeest,
In hunne rampspoed groot,
Gelijk ook wij hebben gedacht,
Aan eigen land en volk,
Er komt een dag na elke nacht,
Voorbij trekt ied're wolk.

Ik zie hoe 't eerste morgenlicht
Door 't hoge venster draalt,
Mijn God, maak mij het sterven licht,
En zo ik heb gefaald,
Gelijk een elk wel falen kan,
Schenk mij dan Uw gena,
Opdat ik heen ga als een man
Als 'k voor de lopen sta...

DE ACHTTIEN DOODEN

Een cel is maar twee meter lang
en nauw twee meter breed,
wel kleiner nog is het stuk grond
dat ik nu nog niet weet,
maar waar ik naamloos rusten zal,
mijn makkers bovendien,
wij waren achttien in getal,
geen zal den avond zien.

O lieflijkheid van lucht en land
van Hollands vrije kust -
eëra door den vijand overmand,
vond ik geen uur meer rust,
wat kan een man, oprecht en trouw,
nog doen in zulk een tijd?
Hij kust zijn vrouw, hij kust zijn vrouw
en strijdt den ijden strijd.

Ik wist de taak die ik begon
een taak van moeiten zwaar,
maar 't hart dat het niet laten kon
schuwte nimmer het gevaar,
het weet hoe eenmaal in dit land
de vrijheid werd geëerd,
voordat een vloek'bre schennershand
het anders heeft begeerd.

voordat die eden breekt en bralt
het misselijk stuk bestond
en Hollands landen binnenvalt
en brandschat zijne grond,
voordat die aanspraak maakt op eer
en zulk germaans gerief,
ons volk dwong onder zijn beheer
en plundert als een dief.

De rattenvanger van Berlijn
pijpt nu zijn melodie,
zoo waar als ik straks dood zal zijn,
de liefste niet meer zie
en niet meer breken zal het brood
noch slapen mag met haar -
verwerp al wat hij biedt of bood,
die sluwe vogelaar.

Gedenkt, die deze woorden leest,
mijn makkers in den nood
en die hun nastaan 't allermeest
in hunne rampspoed groot,
zooals ook wij hebben gedacht
aan eigen land en volk,
er komt een dag na elke nacht,
voorbij trekt ied're wolk.

Ik zie hoe 't eerste morgenlicht
door 't hooge venster draalt -
mijn God, maak mij het sterven licht,
en zo ik heb gefaald,
gelijk een elk wel falen kan,
schenk mij dan Uw gena,
opdat ik heen ga als een man
als ik voor de loopen sta.

JAN CAMPERT

23) Thebe

Gerrit Achterberg (1905-1962)

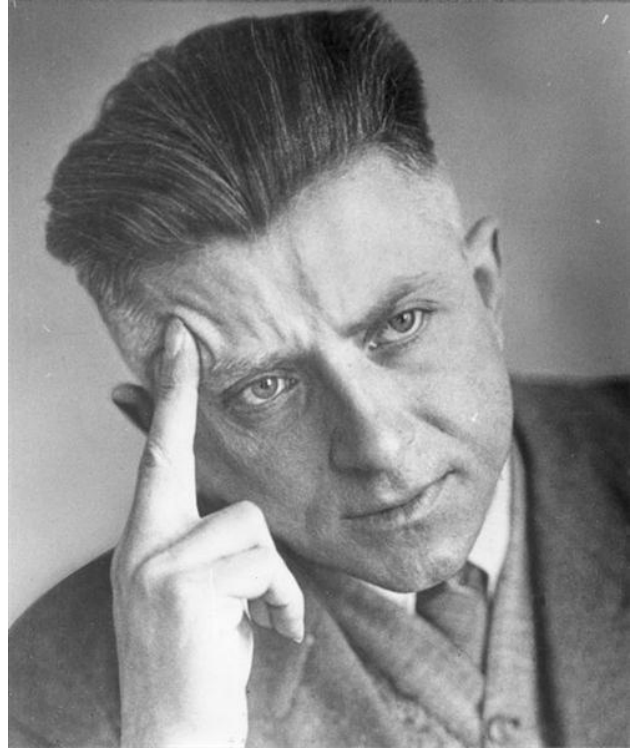
Met leven toegerust voor beiden,
liep ik vannacht de gangen in,
die naar u leiden.
Het ondergronds geburchte droeg
een stilte, die met tegenzin
mijn tred verdroeg.
De muren stonden als verzadigd
van ruige schimmel; lucht en licht,
voorgoed beschadigd,
beten mij uit; de wil alleen
bij u te zijn in 't jongst gericht,
hield mij ter been.

Het labyrinth verliep in schroeven
van eender, blinder cirkeling.
U ten behoeve ?
Ik weet niet meer hoe lang ik ging.
Hoe brachten zij, die u begroeven,
zover een ding ?

Totdat mijn voeten op u stuitten :
uit een volslagen duisternis
zag ik uw ogen opensplijten;
uw handen, die ik niet kon tillen,
voelde ik langs het leven strelen,
dat in mij sloeg;
uw mond, in dood verholen, vroeg.

Een taal waarvoor geen teken is
in dit heelal,
verstond ik voor de laatste maal.

Maar had geen adem meer genoeg
en ben gevluht in dit gedicht :
noodtrappen naar het morgenlicht,
vervaald en veel te vroeg.

24) De idioot in het bad

M. Vasalis (1909-1998)

Met opgetrokken schouders, toegeknepen ogen,
haast dravend en vaak hakend in de mat,
lelijk en onbeholpen aan zusters arm gebogen,
gaat elke week de idioot naar 't bad.

De damp, die van het warme water slaat
maakt hem geruster: witte stoom...
En bij elk kledingstuk, dat van hem afgaat,
bevangt hem meer en meer een oud vertrouwde droom.

De zuster laat hem in het water glijden,
hij vouwt zijn dunne armen op zijn borst,
hij zucht, als bij het lessen van zijn eerste dorst
en om zijn mond gloort langzaamaan een groot verblijden.

Zijn zorgelijk gezicht is leeg en mooi geworden,
zijn dunne voeten staan rechtop als bleke bloemen,
zijn lange, bleke benen, die reeds licht verdorden
komen als berkenstammen door het groen opdoemen.

Hij is in dit groen water nog als ongeboren,
hij weet nog niet, dat sommige vruchten nimmer rijpen,
hij heeft de wijsheid van het lichaam niet verloren
en hoeft de dingen van de geest niet te begrijpen.

En elke keer, dat hij uit 't bad gehaald wordt,
en stevig met een handdoek drooggewreven
en in zijn stijve, harde kleren wordt gesjord
stribbelt hij tegen en dan huilt hij even.

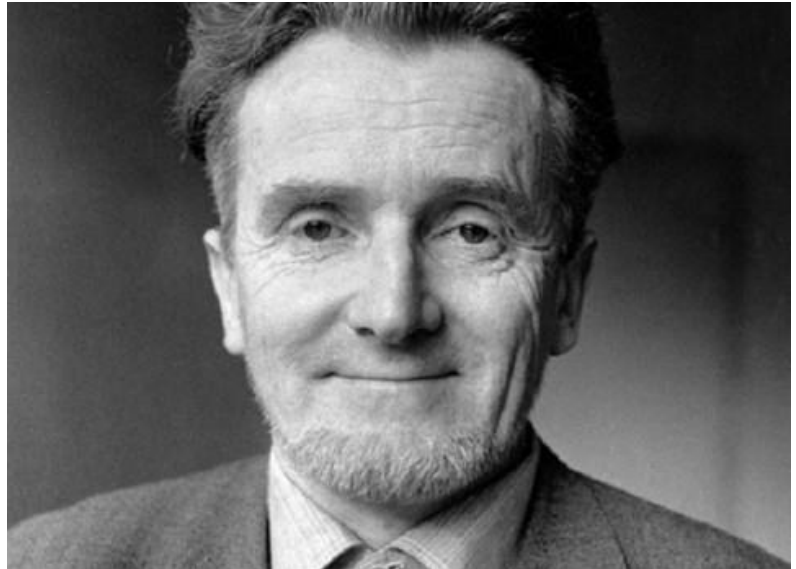
En elke week wordt hij opnieuw geboren
en wreed gescheiden van het veilig water-leven,
en elke week is hem het lot beschoren
opnieuw een bange idioot te zijn gebleven.

Uit: Parken en woestijnen, A.A.M. Stols, Rijswijk 1940.

25) OOTE

Jan Hanlo (1912-1969)

Oote oote oote
Boe
Oote oote
Oote oote oote boe
Oe oe
Oe oe oote oote oote
A
A a a
Oote a a a
Oote oe oe
Oe oe oe
Oe oe oe oe oe
Oe oe oe oe oe
Oe oe oe oe oe oe oe
Oe oe oe etc.
Oote oote oote
Eh eh euh
Euh euh etc.
Oote oote oote boe
etc.
etc. etc.

Hoe boe boe boe
Hoe boe boe boe

B boe

Boe oe oe

Oe oe (etc.)

Oe oe oe oe
etc.

Eh eh euh euh euh

Oo-eh oo-eh o-eh eh eh eh

Ah ach ah ach ach ah a a

Oh ohh ohh hh hhh (etc.)

Hhd d d

Hdd

D d d d da

D dda d dda da

D da d da d da d da da
da

Da da demband

Demband demband dembrand dembrandt

Dembrandt Dembrandt Dembrandt

Doe d doe d doe dda doe

Da do do do da do do do

Do do da do deu d

Do do do deu deu doe deu deu

Deu deu deu da dd deu

Deu deu deu deu

Kneu kneu kneu kneu ote kneu eur

Kneu kneu ote kneu eur

Kneu ote ote ote ote ote

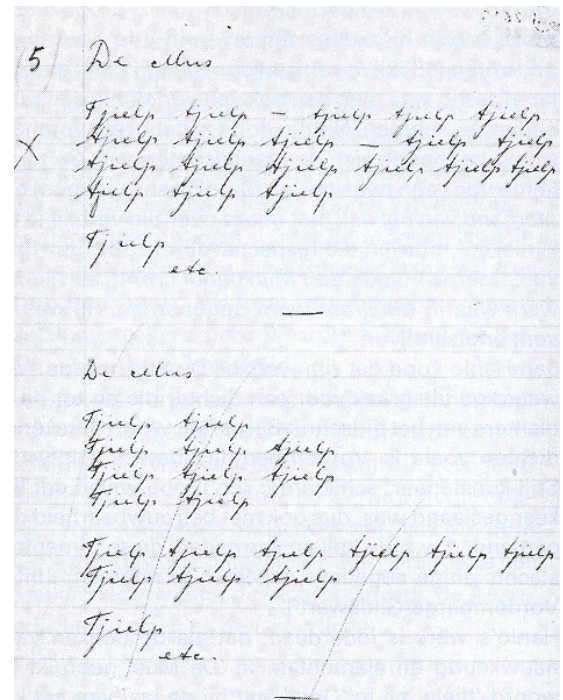
Ote ote ote

Ote ote

Boe

Oote oote oote boe

Oote oote boe oote oote boe

26) Voor wie dit leest

Leo Vroman (1915)

Gedrukte letters laat ik U hier kijken,
maar met mijn warme mond kan ik niet spreken,
mijn hete hand uit dit papier niet steken;
wat kan ik doen? Ik kan U niet bereiken.

O, als ik troosten kon, dan kon ik wenen.
Kom, leg Uw hand op dit papier; mijn huid;
verzacht het vreemde door de druk verstenen
van het geschreven woord, of spreek het uit.

Menige verzen heb ik al geschreven,
ben menigen een vreemdeling gebleven
en wien ik griefde weet ik niets te geven:
liefde is het enige.

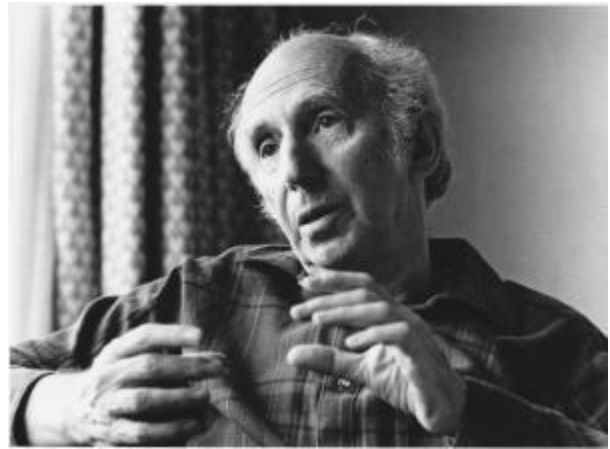
Liefde is het meestal ook geweest
die mij het potlood in de hand bewoog
tot ik mij slapende vooroverboog
over de woorden die Gij wakkerleest.

Ik zou wel onder deze bladzij willen zijn
en door de letters heen van dit gedicht
kijken in uw lezende gezicht
en hunkeren naar het smelten van Uw pijn.

Doe deze woorden niet vergeefs ontwaken,
zij kunnen zich hun naaktheid niet vergeven;
en laat Uw blik hun innigste niet raken
tenzij Gij door de liefde zijt gedreven.

Lees dit dan als een lang verwachte brief,
en wees gerust, en vrees niet de gedachte
dat U door deze woorden werd gekust:
Ik heb je zo lief.

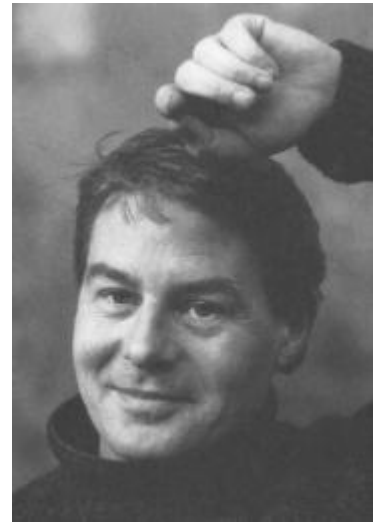
Uit: 262 Gedichten, Amsterdam 1974
Uitgever: Querido

27) Ik tracht op poëtische wijze

Lucebert (1924-1994)

Ik tracht op poëtische wijze
Dat wil zeggen
Eenvouds verlichte waters
De ruimte van het volledig leven
Tot uitdrukking te brengen
Ware ik geen mens geweest
Gelijk aan menigte mensen
Maar ware ik die ik was
De stenen of vloeibare engel
Geboorte en ontbinding hadden mij niet aangeraakt
De weg van verlatenheid naar gemeenschap
De stenen stenen dieren dieren vogels vogels
Zou niet zo bevuild zijn
Als dat nu te zien is aan mijn gedichten
Die momentopnamen zijn van die weg

28) Een kinderspiegel

Judith Herzberg (1934)

Als ik oud word neem ik blonde krullen
ik neem geen spataders, geen onderkin,
en als ik rimpels krijg omdat ik vijftig ben
dan neem ik vrolijke, niet van die lange om mijn mond
alleen wat kraaiepotjes om mijn ogen.

Ik ga nooit liegen of bedriegen, waarom zou ik
en niemand gaat ooit liegen tegen mij.
Ik neem niet van die vieze vette
grijze pieken en ik ga zeker ook niet
stinken uit mijn mond.

Ik neem een hond, drie poezen en een geit
die binnen mag, dat is gezellig,
de keutels kunnen mij niet schelen.
De poezen mogen in mijn bed
de hond gaat op het kleedje.

Ik neem ook hele leuke planten met veel bloemen
niet van die saaie sprietten en geen luis, of zoiets raars.
Ik neem een hele lieve man die tamelijk beroemd is
de hele dag en ook de hele nacht
blijven wij alsmaar bij elkaar.

Uit: Beemdgras

Uitgever: Van Oorschot, Amsterdam 1968

29) Jonge sla
Rutger Kopland (1934-2012)

Alles kan ik verdragen
het verdorren van de bonen,
stervende bloemen, het hoekje
aardappelen kan ik met droge ogen
zien rooien, daar ben ik
werkelijk hard in.
Maar jonge sla in september
net geplant, slap nog
In vochtige bedjes, nee.

Uit: Alles op de fiets, 1969.

30) Voor wie ik liefheb, wil ik heten.

Neeltje Maria Min (1944)

mijn moeder is mijn naam vergeten,
mijn kind weet nog niet hoe ik heet.
Hoe moet ik mij geborgen weten?

Noem mij, bevestig mijn bestaan,
laat mijn naam zijn als een keten.
Noem mij, noem mij, spreek mij aan,
o, noem mij bij mijn diepste naam.

Voor wie ik liefheb, wil ik heten.

Uit: voor wie ik liefheb wil ik heten

Uitgever: Bakker|Daamen, Den Haag 1966

